

Lek. Łukasz Głogowski

Charakterystyka kliniczna chorych na raka jelita grubego

Rozprawa na stopień doktora nauk medycznych

**Opiekun naukowy: Dr hab. n. med. Ewa Nowakowska-Zajdel
Zakład Profilaktyki Chorób Żywieniowozależnych**

**Wydział Zdrowia Publicznego w Bytomiu
Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach**

Bytom 2016

Streszczenie

Charakterystyka kliniczna chorych na raka jelita grubego

Rak jelita grubego (rjg) jest jednym z najczęściej występujących nowotworów złośliwych w krajach rozwiniętych. W Polsce w 2012 roku zanotowano 16,7 tys. nowych zachorowań na rjg, w tym samym roku liczba zgonów z powodu rjg wyniosła 11,4 tys. Rjg należy do nowotworów zależnych od czynników środowiskowych, szczególnie czynników związanych ze stylem życia.

Celem pracy jest analiza kliniczna wybranych cech i parametrów klinicznych chorych na raka jelita grubego, leczonych w Oddziale Onkologii Klinicznej i Poradni Onkologicznej w latach 2006-2013 w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym nr 4 w Bytomiu.

Grupę badaną stanowiło 577 pacjentów, w tym 237 (41%) kobiet i 340 (59%) mężczyzn leczonych w Oddziale Onkologii Klinicznej Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala nr 4 w Bytomiu z powodu gruczolakoraka jelita grubego. U wszystkich chorych badanej grupy rozpoznanie rjg było potwierdzone badaniem histopatologicznym. Wiek chorych grupy badanej wynosił od 26 do 86 lat (średnio $64,3 \pm 9,2$). Grupa badana została podzielna na 4 podgrupy, w zależności od wieku w chwili rozpoznania – .

- Grupa I - do 50 rż	10%
- Grupa II - od 51 do 60 rż	25%
- Grupa III - od 61 do 70 rż	41%
- Grupa IV - powyżej 70 rż	24%

W celu analizy danych został stworzony arkusz kalkulacyjny, w którym gromadzono dane kliniczne pochodzące od wszystkich chorych. Następnie zgromadzone dane były analizowane statystycznie. Za istotny statystycznie przyjęto $p < 0,05$.

Wśród chorych przed 50 rokiem życia zaobserwowano częstsze występowanie guza pierwotnego w okrężnicy, częstsze występowanie cechy T4, niższe wartości BMI, wyższy odsetek raków o niskim stopniu zróżnicowania (G3) . W grupie chorych najstarszych był

najwyższy odsetek osób z chorobą zaawansowaną. Wśród kobiet występowała częściej cukrzyca, wyższy odsetek raków niskozróżnicowanych, częściej rozpoznawano raka okrężnicy. Chorzy na raka okrężnicy mieli znamienne wyższy wskaźnik masy ciała.

Na podstawie przeprowadzonych obserwacji wyciągnięto następujące wnioski:

1. Rak jelita grubego najczęściej dotyczy osób starszych niezależnie od płci.
2. U chorych na raka okrężnicy częściej występuje nadwaga i otyłość, w stosunku do grupy chorych na raka odbytnicy.
3. Nadwaga/otyłość oraz cukrzyca znacznie częściej współistnieją z rakiem jelita grubego u kobiet.
4. Badania przesiewowe w kierunku raka jelita grubego i czujność onkologiczna w ramach Podstawowej Opieki Zdrowotnej powinny dotyczyć grupy osób w wieku 50-70 lat wykazujących nadwagę/otyłość, zaburzenia metaboliczne i cukrzycę, niezależnie od wywiadu rodzinnego.

Słowa kluczowe: rak jelita grubego, współczynnik masy ciała, czynniki ryzyka, zaawansowanie kliniczne

Abstract

Clinical characteristics of patients with colorectal cancer

Colorectal cancer (CRC) is one of the most common malignancies among the adults in economically developed countries. In Poland, in 2012 over 16.7 thousand of new CRC were diagnosed, and at the same time over 11.4 thousand deaths were recorded. CRC belongs to a group of neoplasms strictly related to environmental risk factors and factors connected with lifestyle.

The aim of the study was to characterize clinical features of patients with CRC, who were treated in Oncological Department of Multidisciplinary Hospital in Bytom between 2006-2013.

The study group consisted of 577 patients, 237 female (41%) and 340 male (59%), who were treated in Oncological Department of Multidisciplinary Hospital in Bytom due to colorectal cancer. The diagnosis of adenocarcinoma of colon or rectum was confirmed by a cytological or histological examination in every patient. Patients' age at the time of the diagnosis ranged from 26 to 86 years (mean - $64,3 \pm 9,2$). The study group was divided into smaller groups, according to the age at diagnosis:

- Group I – under 50 years (10%)
- Group II – 51-60 years (25%)
- Group III – 61-70 years (41%)
- Group IV – 71 years and more (24%)

All required data were collected in a spreadsheet, and then statistically analyzed, the accepted level of significance was $p < 0,05$.

Among the patients under 50 years of age the highest ratio of colon cancers, tumors with T4 feature, higher level of body mass index and higher ratio of poorly differentiated carcinomas (G3) were observed. In women, diabetes was more often diagnosed, higher ratio of poorly differentiated carcinomas (G3) and colon cancers were observed. In the group of

patients over 70 years the highest ratio of advanced CRC (stage IV) were observed. Patients with colon cancer had significantly higher level of body mass index.

On the basis of the study the following proposals were formulated:

1. Colorectal cancer is more common among elderly patients, regardless of sex
2. Patients with colon cancer are more likely to be obese or overweight, compared to patients with rectal cancer
3. Overweight or obesity are more common among women with colorectal cancer
4. Screening should concern patients between 50-70 years of age with obesity, overweight, diabetes, other metabolic disorders, regardless of family history

Key words: colorectal cancer, BMI, risk factors, clinical stage